

А. Г. Івершинькандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ
КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ**

Статтю присвячено дослідженню проблеми художньої культури майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Визначено, що культура є універсальною характеристикою людської діяльності, засобом реалізації сутнісних сил особистості, процесом розвитку її творчих сил. Виявлено, що знаходячи свою духовну сутність, осягаючи культуру і створюючи її, людина стає гідною частиною суспільства. Із педагогічної точки зору це означає формування у студентів самосвідомості, почуття власної гідності, самоповаги, самостійності, незалежності суджень, здатності до формування духовних цінностей.

Проблему художньої культури, ядром якої є мистецтво, широко представлено у дослідженнях із культурології, педагогіки, мистецтвознавства.

Аналіз численних досліджень показав, що художня культура безпосередньо спрямована на формування здатності повноцінно сприймати і розуміти прекрасне, перетворювати дійсність за «законами краси» в усіх сферах діяльності людини. Для цього особистості треба мати розвинуті художньо-естетичні знання, погляди і переконання, ідеали як основу естетичних духовних цінностей. Визначено, що художня культура майбутніх вихователів – це інтегративне особистісне утворення, що охоплює духовно-ціннісні культурні орієнтації, художньо-естетичну суб'єктну позицію, формує специфічні художньо-ціннісні установки. Художня культура майбутніх вихователів як цілісна система складається з таких компонентів, як індивідуально-особистісний, культурологічний, професійно-творчий. Розроблено діагностичний інструментарій та проведено експериментальне дослідження культурологічного компонента художньої культури майбутніх вихователів за такими критеріями, як особистісні якості (сприйняття, відношення, інтереси, потреби, оцінка, смак), а також художня грамотність майбутніх вихователів. Під час дослідження культурологічного компонента художньої культури майбутніх вихователів як єдності художньо-естетичних якостей особистості і художньої грамотності, виявлено недостатній рівень розвитку досліджуваного явища.

Ключові слова: культура, художня культура, майбутні вихователі, компонент, культурологічний компонент.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства безумовно важливим є вдосконалення особистості майбутнього педагога, його безперервний загальнокультурний розвиток. Дошкільна ланка освіти в контексті культури передбачає орієнтацію на загальнолюдські цінності, світову й національну духовну культуру, гуманітаризацію змісту, опанування гуманістичних технологій освіти й виховання, створення у закладах дошкільної освіти сприятливого середовища для розвитку особистості, здатної до творчої самореалізації в сучасній освітній соціокультурній ситуації.

У працях А. Антонової, Л. Арчажникової, О. Дронової, Т. Комарової, Г. Сухорукової, Т. Шпікалової, Л. Рапацкой, В. Ядешко й інших розглядається естетична культура вихователя. Проте проблеми, пов'язані з художнім розвитком студентів і формуванням художньої культури майбутніх вихователів, вимагають глибшого вивчення, зокрема недостатньо розроблено структуру художньої культури особистості студентів бакалаврату, діагностичні методики для виявлення рівнів розвитку художньої культури, художньо-педагогічні

технології розвитку художньої культури в процесі взаємодії з духовними цінностями мистецтва в навчальному процесі і в процесі самоосвіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розвідки доводять, що культура є складним міждисциплінарним, багатозначним, цілісним феноменом. Учені (А. Арнольд, А. Гулига, М. Каган, Ю. Лотман, Н. Люман, Є. Маркарян, Т. Парсонс, Л. Скворцов) зазначають характеристики культури: діалогічний характер, творчу рефлексію людини, естетичний і етичний аспекти, зв'язок естетичних і етичних ідеалів, утілення в різних матеріальних формах ідеальних уявлень людини про гармонію, виникнення інноваційних тенденцій, образне уявлення світу, національну традицію і своєрідність, естетичний досвід як основу розвитку культури, релігійне коріння культури.

Учені вказують, що є понад сто визначень феномена культури. Аналізуючи таку різноманітність трактувань поняття культури, вони виокремлюють основні підходи: діяльнісний, акмеологічний та особистісний.

Діяльнісний підхід до культури виражається у її розумінні як соціального феномена, що має діяльну природу. Культура розглядається як універсальна характеристика людської діяльності, що виявляється у різних формах існування, як спосіб реалізації сутнісних сил людини в її соціальній діяльності (В. Давидович, Ю. Жданов, Л. Коган, Е. Маркарян, Е. Соколов).

Із позиції діяльнісного підходу культура характеризується як соціально-значима творча діяльність у взаємозв'язку її результативності (определеної у нормах, цінностях, традиціях, знакових і символічних системах) і її процесуальності, що передбачає освоєння людьми результатів творчості. Діяльнісний підхід до культури заснований на її розумінні як сукупності способів утілення людських сил і здібностей у соціально значимі цінності (Н. Злобін, Ю. Жданов, В. Межуєв та ін.).

Поняття культури як діяльності передбачає необхідність розгляду таких історично зумовлених параметрів психіки, як спрямованість, мотиваційна сфера, мета, способи досягнення мети.

За особистісним підходом культура розуміється як деяка властивість особистості, що виявляється у здібності до самоконтролю, творчої реалізації своєї діяльності, думок, почуттів. Змінюючи і перетворюючи навколишню дійсність, людина перебудовується також сама, тобто змінюється її внутрішня особистісна природа.

Розгляд проблеми культури як проблема зміни самої людини засновано на положенні про становлення її як творчої особистості, де культура є одночасно і процесом розвитку людиною своїх творчих сил і здібностей, і процесом розвитку цих здібностей у соціально значимих результатах діяльності [4].

При цьому творчість розуміється як специфічна людська властивість, яка породжена потребами культури і яка сприяє формуванню самої культури [4].

Підкреслюючи особистісно-творчу природу культури, А. Асмолов, Л. Виготський, Н. Злобін, М. Каган, А. Леонтьєв акцентують увагу на творчій діяльності людини, що перетворює багатство людської історії у внутрішнє багатство особистості, переробляючи саму себе [3].

За думкою вчених (М. Бахтін, Н. Бердяєв, І. Ільїн, А. Лосєв, Н. Лосський, Ю. Лотман, Е. Маркарян, К. Ушинський, П. Флоренський, Е. Фромм і ін.), головне у культурі – людина, яка є її творцем і носієм [4]. За Е. Маркаряном, у процесі опанування культури особистість творить сама себе, вдосконалюється, створюючи культурний простір [5]. М. Каган, стверджує, що «культура індивіда – це сукупність його особистісних зразків поведінки, його методів діяльності, продуктів цієї діяльності, його ідей і думок» [6, с. 44]. Таке розуміння культури дозволяє досліджувати проблеми

формування особистості, процеси взаємодії і взаємозбагачення особистості і культури, культури і творчості, професійного становлення.

У акмеологічних дослідженнях культура розглядається як особистісна і діяльнісна характеристика людини. Культура розуміється як система ідей, принципів, переконань, здібностей, що дозволяє суб'єкту визначити оптимальний спосіб удосконалення особистості за своїми життєвими потребами.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових досліджень дозволяє зробити висновок про зростання інтересу до проблеми культури особистості майбутніх вихователів. Про це свідчить об'єм кандидатських і докторських дисертацій із різного напрямку розвитку культури майбутніх фахівців дошкільної освіти в останні роки. Так, проблему формування гуманно-особистісної культури майбутніх вихователів досліджувала Л. Малютенко, професійно-моральну культуру майбутнього вихователя – Г. Непорожня, формування музичної культури – О. Петрова. Розвиток інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів у процесі інтерактивної взаємодії стало предметом вивчення Е. Онищенко. Педагогічна культура майбутніх вихователів вивчалася Ю. Дмитрієвим, Т. Кротової, Н. Морєвої, Г. Рябчук; розвиток професійно-педагогічної культури вихователів А. Самородової. Однак проблема художньої культури особистості майбутніх вихователів дітей дошкільного віку залишається недостатньо вивченою.

Метою статті є актуальність проблеми розвитку художньої культури майбутніх вихователів, її недостатнє наукове опрацювання вимагає проаналізувати сутність цього феномена і його складників, а також дослідити рівні сформованості художньої культури особистості майбутніх вихователів.

Розглядаючи специфіку художньої культури, яка є важливим компонентом культури особистості, вважаємо за необхідне звернутися до вислову А. Лернера: «Художня культура є одним із провідних засобів розвитку «людського в людині» [9, с. 67]. Йому вторить Чингіз Айтматов – про духовно-моральний зміст художньої культури він висловлюється так: «... тільки література і мистецтво здатні дати людині цілісне сприйняття, яке ... відкриває глибокий сенс явищ і людської природи» [1].

У словнику з естетики художня культура визначається як «одна зі спеціалізованих сфер культури, яка вирішує завдання інтелектуально-чуттєвого відображення буття у художніх образах ... ядром художньої культури є мистецтво як найважливіший механізм пізнання феномена людини і навколишнього світу, акумуляції знань і соці-

ального досвіду людей (перш за все морального аспекту взаємодій); формування специфічно ціннісних установок» [7, с. 168].

Згідно з визначенням Є. Єжової, художню культуру особистості можна розглядати як «інтегративне особистісне утворення, що охоплює духовно-ціннісні культурні орієнтації, художньо-естетичну суб'єктну позицію, діалоговий спосіб комунікації» [2, с. 43].

У своїй роботі художню культуру майбутніх вихователів розуміємо як сукупність особистісного художнього досвіду, діяльності, ставлення до дійсності, яка зумовлює духовно-естетичне збагачення особистісних рис у процесі спілкування з мистецтвом, сприяє творчому розвитку особистості. Вважаємо, що розвиток художньої культури майбутніх вихователів засобами образотворчого мистецтва як цілісна система охоплює такі компоненти: індивідуально-особистісний, культурологічний, професійно-творчий.

Так, **індивідуально-особистісний компонент** художньої культури майбутніх вихователів характеризує висока духовність, естетичне ставлення до дійсності, самостійність, емоційність, образне мислення, високий рівень творчої активності, розвинені уява і фантазія, розвинена інтуїція, художньо-творчі здібності, творча самореалізація, саморозвиток.

Культурологічний компонент характеризує світоглядні позиції особистості, установки свідомості, сутнісні сили особистості (потреби, уміння, відчуття, воля), художньо-естетичні почуття, судження, погляди, інтереси, смаки, а також специфічні художні навички, знання світової художньої культури, тобто «культурний капітал» (П. Бурдьє).

Професійно-творчий компонент художньої культури майбутніх вихователів – це прагнення до самовдосконалення, творчий підхід до роботи, формування гуманістичних ціннісних орієнтацій, формування творчої особистості майбутнього фахівця, оволодіння професійною культурно-мистецькою компетенцією, можливостями до культурного розвитку особистості учнів, культурну компетенцію особистості.

Для визначення рівня розвитку художньої культури майбутніх вихователів був проведений педагогічний експеримент, у якому брало участь 65 студентів факультету дошкільної педагогіки і психології Державного закладу «Південно-український національний педагогічний університет імені К. Ушинського».

Переходячи до аналізу розвитку художньої культури майбутніх вихователів, зазначимо, що у статті не ставилося завдання оцінити розвиток усіх компонентів художньої культури майбутніх вихователів, а обґрунтувати на прикладі окремих якостей принципів підхід до оцінки художньо-культурного розвитку студентів.

Було досліджено культурологічний компонент за такими критеріями:

1) світоглядні позиції особистості, сутнісні сили особистості (сприйняття, відношення, інтереси, потреби, оцінка, смак);

2) художня грамотність майбутніх вихователів: знання у галузі образотворчого мистецтва, розуміння художнього образу, емоційно-ціннісне відношення до мистецтва.

Культурологічний компонент художньої культури майбутніх вихователів складає сприйняття, відношення, інтереси, потреби, оцінка, смак. Так, під художнім *сприйняттям* майбутніх вихователів розуміємо здатність розуміти художньо-естетичні якості художніх творів, емоційно реагувати на них.

Емоційне *відношення* як якість особистості передбачає глибину і цілісність відчуттів, що збагачують внутрішній світ людини. Художній *інтерес* розглядаємо як активну пізнавальну спрямованість особистості на твори мистецтва, художню діяльність, пов'язану з позитивним емоційним відношенням до них (за В. Крутецьким). Художньо-естетична *оцінка* розуміється як вміння аргументовано осмислити художні достоїнства явищ мистецтва. Художні *потреби* – свідоме прагнення людини до прекрасного, сприйняття і творчості за законами краси. Художній *вкус* – це здатність особистості до сприйняття творів мистецтва, емоційно-чуттєвого переживання, до мотивованої оцінки, художніх суджень.

Високий рівень розвитку художньої культури майбутніх вихователів за культурологічним компонентом характеризується наявністю розвиненого художньо-естетичного сприйняття: цілеспрямованістю, глибиною, усвідомленістю. Глибина сприйняття виявляється в єдності емоційного і інтелектуального. Естетичні почуття адекватні художнім образам, носять вибірково-оцінний характер. Художні інтереси відрізняються широтою (інтерес до різних видів образотворчого мистецтва), вибірковістю (наявність улюблених творів), глибиною (прагнення більше дізнатися про улюбленого художника), стійкістю. Виявляється потреба в естетичній інформації. Студенти демонструють осмислену, аргументовану естетичну оцінку із застосуванням теоретичних знань. Естетичні потреби усвідомлені й реалізуються. Художній смак виявляється як здатність розрізняти, розуміти і оцінювати художньо-естетичні явища на основі творчої переробки отриманих вражень. Також високий рівень характеризується наявністю у студентів широкого мистецтвознавчого кругозору, уявлень про жанри образотворчого мистецтва, про засоби виразності, студенти володіють достатнім рівнем спеціальних знань у галузі мистецтва. Відповіді студентів ґрунтуються на знанні виразних засобів мистецтва в єдності зі змістом

творів, що виявляється в емоційно-ціннісному ставленні до творів мистецтва.

Достатній рівень художньої культури майбутніх вихователів характеризується зацікавленням сприйняттям художніх творів, але при цьому відсутнє розуміння засобів виразності образотворчого мистецтва. Оцінні думки не відрізняються глибиною, естетичні почуття не досить усвідомлені, переважають поверхневі думки. Виявляється потреба у художньо-естетичній інформації, є художні інтереси. В естетичній оцінці застосовуються теоретичні знання, але в них відсутня цілісність. Художній смак заснований на розумінні естетичних цінностей. Достатній рівень художньої грамотності майбутніх вихователів передбачає деяку орієнтацію студентів у творах образотворчого мистецтва. Знання щодо основних питань мистецтва сформовані фрагментарно і недостатньо. Завдання виконується не повно, у відриві від розуміння художнього образу творів.

На низькому рівні розвитку художньої культури майбутніх вихователів художньо-естетичне сприйняття не розвинене. Естетичні відчуття не усвідомлені. Емоційне відношення не виражене. Естетична оцінка творів мистецтва суб'єктивна, проста констатація або переказ побаченого. Відсутність умінь висловлювати оцінні думки. На цьому рівні студенти, як правило, обмежуються думками «подобається – не подобається». Художні інтереси майбутніх вихователів нестійкі, недостатньо широкі, не аргументовані. Для студентів даного рівня характерна відсутність естетичних потреб. Естетичний смак не розвинений, ґрунтується на життєвому досвіді, суб'єктивний. Студенти не володіють знаннями про жанри, види мистецтва, стилі живопису, персоналії художників, не усвідомлюють сенс художнього образу у творах мистецтва; сприйняття твору ґрунтується не на знаннях, а на власних асоціаціях, що виникають від поверхневого розгляду творів мистецтва, визначається назвою твору.

Для визначення розвитку художньо-естетичних якостей особистості майбутніх вихователів за культурологічним компонентом була запропонована анкета на основі методу узагальнення незалежних характеристик. Кожна передбачена анкетною властивість оцінювалася за методом полярних балів. Основна суть методу полярних балів – порівняння і зіставлення досліджуваного явища щодо крайніх форм його прояву. Кожна якість (як узагальнена характеристика) оцінювалася від 1 до 5 балів. Окрім самого досліджуваного, оцінювання проводилося групою експертів, яка протягом довгого часу контактувала з ним (це викладач образотворчого мистецтва і куратор групи). Показником розвитку якості особистості майбутніх вихователів є сумарний бал, який вони отримали у результаті серед-

нього арифметичного показників двох експертів і власного результату.

В анкеті пропонувалися 10 запитань, які за змістом умовно можна розділити на чотири групи. До першої групи віднесено запитання 1, 3, 5, що з'ясовують уявлення студентів про ідеал, оцінне ставлення до культурно-художньої спадщини, художні переваги майбутніх вихователів. До другої групи віднесено питання 2 і 4, що виявляють художній смак реципієнтів. Питання 6, 7 і 9, що склали третю групу, допомагають з'ясувати художні інтереси особистості, а також самооцінку художніх здібностей майбутніх вихователів. Питання 8 і 10 містили в собі інформацію про художні потреби майбутніх вихователів.

Розрахунки, проведені за допомогою комп'ютерної програми SPSS Statistics 17.0 для обробки даних досліджень, дозволили визначити середньоарифметичний показник вираженості кожному складнику, а також середньоарифметичний показник у цілому.

Під час статистичної обробки результатів дослідження було визначено рівні розвитку художньо-естетичних якостей і вираження в балах. Згідно з результатами статистичного аналізу, високий рівень даного параметра має числове вираження від 4,25 до 5,00 балів. Отриманий результат від 2,75 до 4,25 балів відповідає достатньому рівню, тобто передбачає досить розвинені художньо-естетичні якості майбутніх вихователів. Низький рівень розвитку художньо-естетичних якостей зафіксований у тих студентів, які набрали від 1,00 до 2,75 балів.

Результати проведеного експерименту подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати діагностики розвиненості художньо-естетичних якостей майбутніх вихователів

Критерії	Рівні у %		
	Високий 4,25–5,00	Достатній 2,75–4,25	Низький 1,00–2,75
Художні інтереси	28%	55%	17%
Художнє сприйняття	15%	45%	40%
Художня оцінка	15%	33%	42%
Художній смак	17%	24%	59%
Художні потреби	55%	38%	7%

Аналіз результатів анкетування показав, що художньо-естетичні якості майбутніх вихователів розвинено так: художнє сприйняття, художні інтереси, художня оцінка, художній смак – переважальний рівень достатній і низький. Лише показник «потреби» порушує цю тенденцію (55% майбутніх вихователів віднесено до високого рівня).

Художнє сприйняття – етап, на якому відбувається емоційна і інтелектуальна «зустріч» глядача

Таблиця 2

**Результати діагностики рівнів художньої
грамотності майбутніх вихователів**

Критерії	Рівні		
	Високий	Достатній	Низький
Обізнаність про жанри	38%	55%	7%
Обізнаність про стилі	10%	45%	45%
Обізнаність про художників	15%	33%	42%
Знання художніх творів	7%	24%	79%
Знання видів образотворчого мистецтва	55%	38%	7%
Розуміння художнього образу	10%	29%	56%

з твором, виникає радість пізнання мистецтва, духовне збагачення особистості, розвинене дуже слабо. Лише 15% респондентів мають можливість розуміти і насолоджуватися мистецтвом. Сорочок процентів студентів (такий відсоток низького рівня) мистецтво живопису залишає байдужим. Звідси стає зрозумілим і логічним переважальний низький рівень оцінних суджень у майбутніх вихователів – 42% і художнього смаку в 59% студентів. Як позитивний зазначаємо факт, що студенти за показником «художні інтереси» знаходяться в основному на достатньому та високому рівнях, тобто за правильної організації освітнього процесу є реальна можливість підвищення рівня художньої культури майбутніх вихователів.

Зазначимо, що більш високий рівень за всіма показниками у студентів, які мають досвід художньо-мистецької діяльності (відвідування студій, художньої школи).

Для визначення рівня розвитку художньої культури майбутніх вихователів за культурологічним компонентом також досліджувався рівень художньої грамотності. Було проведено опитування «Для чого існує мистецтво?», у процесі якого з'ясувалася загальна ерудованість студентів, виявлявся тезаурус художньо-теоретичних понять, знань у галузі образотворчого мистецтва (стиль, жанр, епоха), знання персоналій художників і творів, розуміння художнього образу. Методи дослідження: анкетування, бесіда, методи інтерв'ю і спостереження, аналіз відповідей студентів.

За репродукціями, які було запропоновано студентам, необхідно було вказати жанр образотворчого мистецтва, засоби виразності, описати враження від побаченого. Пропонувалися портрети: А. Дюрер «Портрет Барбари Дюрер», А. Матіс «Портрет дружини художника», Б. Кустодієв «Діти художника», Леонардо да Вінчі «Автопортрет». Жанр пейзаж презентували такі репродукції: Куїнджі «Нічна Дніпра», Клод Моне «Враження. Схід сонця», Б. Кустодієв «Бузок», Т. Яблонська «Літо».

За релігійним жанром обрано твори Рафаеля Санті «Сикстинська Мадонна», Леонардо да Вінчі «Мадонна у гроті», А. Рубльова «Трійця».

Для жанру натюрморту дібрали твори Моріса де Вламніка, Поля Сезана, А.Машкова, Ван Гога, Г. Хеді, Питера Класа.

Картинами Н. Пуссена, К. Лоррена проілюстровано напрям живопису – класицизм, творами Клода Моне, О. Ренуара, А. Сіслея, Поля Гогена – імпресіонізм, В. Кандинського, – абстракціонізм, А. Мухи – арт-деко. Ілюстраціями Дж. Поллока, Барнета Ньюмана, Марка Ротко, Сальвадора Далі представлено сучасне мистецтво модернізму.

Результати опитування майбутніх вихователів подано у таблиці 2.

Аналізуючи отримані результати, зазначимо, що під час визначення жанрів, стилів, видів образотворчого мистецтва найбільша кількість правильних відповідей належить до визначення жанрів (38% високий рівень, 55% – достатній). Найбільш проблемним було питання про стилі живопису. На високому рівні 10% студентів, на низькому – 45%.

За знанням художніх творів 7% студентів знаходиться на високому рівні, 24% – на достатньому, 79% – на низькому. Названо більш половини авторів творів – 15% респондентів (високий рівень), на низькому рівні перебуває 42% студентів (відмовилися від відповіді), на достатньому – 33%. Відзначимо практично повну відсутність знань студентів про представників сучасного мистецтва. Розуміння художнього образу доступно лише 10% респондентів.

Висновки. Зі зміною парадигми сучасної освіти, посилення її гуманістичної спрямованості та переорієнтацією на розвиток фахівців дошкільної освіти у контексті культури особливою цінністю стає різнобічно сформована особистість, людина культури. Це зумовлює необхідність посилення уваги до розвитку художньої культури майбутніх вихователів в освітньому процесі. Дослідження культурологічного компонента художньої культури майбутніх вихователів у єдності художньо-естетичних якостей особистості і її художньої грамотності показало не зовсім достатній рівень сформованості досліджуваного явища. Перспективу дослідження вбачаємо у розробці методичних рекомендацій до самостійної роботи з курсу «Основи образотворчого мистецтва і методика керівництва образотворчою діяльністю дітей» із метою поглиблення художньо-культурного розвитку майбутніх вихователів, завдяки якому студенти будуть мати змогу усвідомлювати закони краси багатокультурного світу, на цій основі вибудовувати власну життєву позицію, прищеплювати гуманні цінності дітям дошкільного віку.

Список використаної літератури:

1. Айтматов Ч. URL: <https://culture.wikireading.ru/46147>.
 2. Ежова Е.Ю. Художественная культура личности в дискурсе поликультурного пространства. Ряз. гос. Ун-т им. С.А. Есенина. Рязань. 2010. 260 с.
 3. Жигулин А.А. Общекультурные параметры личности. *Гуманитарные научные исследования*. 2012. № 3. URL: <http://human.snauka.ru/2012/03/679>.
 4. Заковряшина В.С. Понятие культурологического сознания. Проблемы исторической культурологии. Нижневартовск. 1999. 238 с.
 5. Запесоцкий А.С. Образование: философия, культурология, политика. Москва: Наука. 2002. 298 с.
 6. Каган М.С. Эстетика как философская наука. Санкт-Петербург: ТК «Петрополис». 1997. 543 с.
 7. Краткий словарь по эстетике: Кн. для учителя / Под ред. М.Ф. Овсянникова. Москва: Просвещение. 1983. 223 с.
 8. Маркарян Э.С. Теория культуры и современная наука (логико-методологический анализ). Москва: Мысль. 1983. 284 с.
 9. Прогностическая концепция целей и содержания образования / под науч. ред.: И.Я. Лернера, И.К. Журавлева. Российская академия образования. Москва, 1994. 154 с.
-

Ivershyn A. The studying the level of development of artistic culture of future educators of preschool children

The article is devoted to the study of the problem of artistic culture of future educators of preschool children. It is noted that culture is a universal characteristic of human activity, a means of realizing the essential forces of man, as well as the process of human development, creative powers and abilities. It is revealed that in the process of comprehension of culture and its creation, finding its spiritual essence, a person becomes a decent part of society. From a pedagogical point of view, this means the formation of self-awareness, self-esteem, independence of judgments, and the ability to form spiritual values in students - of future educators of preschool children.

Artistic culture is widely represented in studies on cultural studies, pedagogy, art studies. An analysis of numerous studies has shown that artistic culture is directly aimed at forming the ability to fully perceive and understand the beautiful, turn reality according to "laws of beauty" in all spheres of human activity. The person it is necessary to have developed artistic and aesthetic knowledge, views and beliefs, ideals as the basis of aesthetic spiritual values.

An analysis of numerous studies has shown that artistic culture is an integrative personality quality that encompasses spiritual and cultural values, artistic and aesthetic subjective position, and forms specific value system. It is defined, that the artistic culture of future educators of preschool children consists of the following components: individual-personal, culturological, professional-creative.

Diagnostic tasks have been developed and an experimental study of the culturological component of artistic culture of future educators has been conducted.

The following criteria were chosen: personal qualities (perception, attitude, interests, needs, evaluation, taste); as well as the artistic literacy of future educators of preschool children.

During the study of the cultural component of the artistic culture of future educators of preschool children as a unity of artistic and aesthetic qualities of personality and artistic literacy, an insufficient level of development of the investigated phenomenon was revealed.

Key words: *artistic culture, future educators, culturological component.*